Цана асобнага нумару 20 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 35. Вільня, Чацьвер 28 Кастрычніка 1926 г. Год II

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: ВІЛЬНЯ, ПОЛАЦКАЯ 4. — (WILNO, POŁOCKA 4).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 6 гадзіны апрача сьвята.
Газэта выходзіць раз у тыдзень.

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месядау 4 зал., на год — 8 зал.

Цана абвестак:
на 1-ай старонцы 30 гр., 2 і 3-яй — 25 гр. і на 4-ай — 20 гр. за радок дробнага друку у вадной палосцы. Жадаючыя іншых абвестан павінны зьвярнуцца да Адміністрацыі.

Політыка польскага ўраду.

Надовячы ў Львове разьляглiся стрэлы; нявядомыя людзі забілі куратара Львоўскага школьнага вокругу. Следзтва дагэтуль не знайшло вінных але эндэцкая ўся прэса вініць усё Украінскае грамадзянства, быццам яго віна тым, што нехта забіў куратара. Мы ня хочам сёдня разглядаць пытаньня хто забіў? Гэта пакажа судовае следзтва, мы хочам зьвярнуць увагу на тое, што палітыка школьных польскіх дагэтульшніх урадаў давяла ўкраінскую й беларускую школу да чыстага зьнiстожаньня, гэта факт. Львоўскі куратар, так, як і усе іншыя із здаволеньнем душыў украінскую школу, і мусіць у эндэцыі ня чыстае сумленьне, бо сьледзтва яшчэ нічога не паказала, а эндэцкая прэса ўжо абвініла украінскае грамадзянства ў убіўстве польскага куратара. Заўсёды кажуць, што „хто парася ўкраў, таму ў вушох пішчыць“. Віньнік першы стараецца знайсьці іншага віньніка. Таксама й эндэцкая прэса, стараецца знайсьці віньніка ў убіўстве, тады, калі сама пхала куратара да ўціскаў украінскіх школаў. Ніхто іншы, як польскія панскія партыі абвясьцілі і павялі адкрытую барацьбу з усім, што беларускае ёсьць, літоўскае і ўкраінскае. Усе польскія ўрады душылі і дагэтуль душаць беларускую, літоўскую і ўкраінскую школу. Цяперашні ўрад павёў далей палітыку ўціску нацыянальных меншасьцяў. Беларускае школства фактычна ўрад ужо зьліквідаваў. Усе апошнія ўрадовыя беларускія школы перайначаны на польскія школы, пад маскай утраквістычных школаў. Беларускім культурным арганізацыям немагчыма адчыніць ніводную беларускую школу. Заявы, што паданы былі на сёлетні школьны год на прыватныя беларускія школы, усе разьвязаны адмоўна, або зусім не разьвязаны (няма жаднага адказу). Яшчэ быццам для іроніі некаторыя куратары прысылаюць концэсію на прыватныя беларускія школы, але з засьцярогай такой: „Адначасна куратория зазначае, што навуку ў школе можна пачаць пасьля зацьверджаньня павятовым інспэктарам вучыцеля“. А інспэктар із свайго боку піша, што прадстаўлены кандыдат за вучыцеля „ня можа быць зацьверджаны дзеля нястачы кваліфікацыяў“. Вось дык хітра прыдумалі, як адчапіцца ад беларускай школы. Адзін дае концэсію, а другі не зацьвярджае вучыцеля, і такім парадкам, як няма беларускай школы, дык няма.

Што-ж гэта за мудрая „кваліфікацыя“, якой дамагаецца школьны інспэктар? На гэта дае адказ адзін інспэктар з Віленшчыны. Ён піша, што ад 1.II. сёл. г. на вучыцельскія пасады ў публічных пачатковых школах могуць быць прыняты кандыдаты, што маюць поўную вучыцельскую кваліфікацыю, а таксама асобы, што скончылі ўрадовыя гімназіі, або з правамі публічнасьці. Гэта датычыць і прыватных беларускіх школаў. Неяк дзіўна выглядае гэты адказ, калі, якраз ніводзін беларускі вучыцель з поўнымі кваліфікацыямі дагэтуль ня зацьверджаецца вучыцелям беларускай прыватнай школы. Бо якой лепшай кваліфікацыі трэба ад вучыцеля, як вучыцельская сэмінарыя? Дык людзі, якія скончылі вучыцельскія сэмінарыі і маюць практыку, калі толькі яны хочуць працаваць у беларускай школе, то тады ня маюць кваліфікацыі, а калі ў польскай, то тады лічуцца, што маюць кваліфікацыю. Вось як выкручуюцца польскія інспэктары каб недапусьціць да паўстаньня беларускае школы!

Гэтакая самая палітыка вядзецца і ў адносінах да літоўскіх і ўкраінскіх школаў. Да гэтага пхнуць польскую адміністрацыю польскія эндэцкія газэты і панскія партыі. Праводзячы гэтую палітыку львоўскі куратар зьгінуў, трагічнай сьмерцяй. Ці ягоная сьмерць будзе сыгналам для ўрадовых кругоў, каб нарэсьце зразумелі яны, што так, як было, далей быць ня можа? Адносіны між Беларусамі, Ліцьвінамі і Украінцамі, з аднаго боку, і польскім урадам—з другога, даведзены ўжо да кульмінацыйнага пункту.

Уважаю, як павінен уздрыгнуцца кожны сумленны Паляк, што ў „вольнай“ Рэчыпаспалітай дайшло да ўбіўства не губарнатара а куратара! Над гэтым пара задумацца.

Нашая праграма.

Праграма Беларускага Сялянскага Саюзу ўжо была друкавана ў газэце, а цяпер прыступаем да падрабязнага выясьненьня яе.

I. Самастанаўленьне народаў.

Цяпер, пасьля апошняй эўропэйскай вайны, на ўсім сьвеце ёсьць 68 незалежных дзяржаваў. Хаця лічба гэта даволі і паказная, аднак не абыймае яна ўсіх народаў; шмат народаў у граніцах гэтых 68 незалежных дзяржаваў маюць пэўную сваю аўтаномію, узноў шмат народаў ня маюць ня толькі свайго самаўраду, але яшчэ агранічаны ў правох, і часам бываюць на'т уцісканымі праз пануючую нацыянальнасьць. Да гэтай апошняй катэгорыі належыць Беларускі Народ. Беларусы, хаця і маюць усе даныя на незалежнасьць дагэтуль зьяўляюцца паднявольным народам. Гэтая паднявольнасьць не аднолькавая ўва ўсіх часьцях Беларусі. Як усім вядома, па Рыскаму трактату Беларусь была падзелена на 3 часткі, на Ўсходнюю Беларусь, што асталася пад Саюзам С. Р. Р., Заходнюю Беларусь, што падпала пад Польшч і частку, што апынулася ў межах Лацьвіі. Апрача гэтага падзелу Усходняя Беларусь яшчэ падзеляна на 2 часткі, адну, што называецца Беларускай Радавай Рэспублікай і другую частку, што апынулася за межамі БРР, якая належыць да Расейскай Сац. Фэдэр. Рад. Рэспублікі.

Такім чынам маем, што Беларускі Народ быў падзелены ўладай сільных аж на чатыры часьці. Найбольшымі па абшару і ліку насяленьня зьяўляюцца Радавая Беларусь і Заходняя Беларусь, што пад Польшчай.

Жыцьцё Беларусаў ува ўсіх частках, хаця і розьніцца між сабой, але мае той супольны характар, што нідзе Беларусы не зьяўляюцца незалежнымі—самастойнымі. Гэтая залежнасьць або падняволенасьць у кожнай частцы выглядае інакш.

Фармальна-юрыдычна Беларусы Меншчыны, Магілёўшчыны і Віцябшчыны (выключаючы частку, што пад РСФСР) маюць сваю незалежную дзяржаву Радавую Беларусь, аднак фактычная ўлада ў Радавай Беларусі належыць да Масквы, якая камандуе ў Менску праз сваіх людзёў; ня гледзячы на гэта ў Рад. Беларусі Беларусы маюць усе культурныя правы, і сьмела могуць лічыць сябе Беларусамі, адкрываць свае школы, друкаваць беларускія кніжкі, займацца культурна-асьветнай працай. Аднак вельмі шыбка разьвіваць гэту працу ня могуць, бо скора будуць ахрышчаны „шовіністымі-нацыяналістымі“, за якімі будуць сачыць агенты галоўнай палітычнай управы, якія найчасьцей набраны з асоб польскай нацыянальнасьці. Побач з гэтым, калі ходзіць аб беларускае сялянства, то нам трудна пачуць яго шчыры і адважны голас на пытаньне ці добра яму жывецца? На колькі нам вядома прынцыпова ідэолёгія беларускага селяніна не прызнае комуны. Сяляне хочуць здабываць сабе зямлю на ўласнасьць і быць поўнымі гаспадарамі ў сваёй хаце і на сваёй зямлі. Супроць гэтай індывідуальнай свабоды і поўнай самастойнасьці гаспадара-селяніна стаяць радавыя доктрыны, якія стараюцца забіць усялякую індывідуальнасьць і падчыніць псыхіку і дзеяньні грамадзянства ўладзе радавых устаноў. Гэтая супярэчнасьць між ідэолёгіяй селяніна-ўласьніка і навуковай арганізацыяй дзяржавы па спосабу комунальнаму-колектыўнаму не дaець селяніну багацець, інтэнсыўна папраўляць сваю гаспадарку.

Калі ходзе аб Усходнюю Беларусь, што пад Рас. Саюз. Фэдар. Рад. Рэсп., то гэта частка астаўлена на поўную русыфікацыю, Беларусы павінны ўчыць сваіх дзетак у расейскай мове, чытаць газэты парасейску, гутарыць у радавых установах парасейску. Соцыяльнае іх становішча такое, як у Радавай Беларусі. Ня жывецца ім там вельмі добра, калі змушаны яны выезджаць у Сібір. Цяпер у Сібіры налічываецца 1 міліён Беларусаў. Найбольш эміґравалі Беларусы ў Сібір у 1922—23 годзе, калі на Беларусь прыпадала 40% усей эміграцыі з усяго Саюзу Сац. Рад. Рэсп.

Найменшая частка Беларусі, што апынулася пад Лацьвіяй фактычна можа зьяўляецца найшчасьлівейшай. Лацьвійскі ўрад калі не споўнеў усяго, чаго дамагаюцца Беларусы, то ўсёж-такі культурна-асьветная праца ідзець там даволі пэўным, хоць малым крокам. Гаспадарчае палажэньне Лацьвіі не зусім кепскае, сяляне маюць запэўнены збыт для земляробскіх прадуктаў і шыбка паляпшаюць земляробскую культуру. Аднак зямля абшарнікоў пераходзіць там у рукі Латышоў.

Пераходзячы цяпер да Заходняй Беларусі, дзе жывець каля 2½ міліёнаў Беларусаў, з вялікай прыкрасьцяй павінны сьцьвярдзіць, што найгорш жывецца Беларусам пад Польшчай. Маем тут палітычны, гаспадарчы і культуральны ўціск. Быў час калі саджалі ў вастрог толькі за тое, што селянін выпісываў беларускую газэту, галасаваў, або агітаваў за свой спісак № 16. Ніхто з Беларусаў ня мае ні ўрадавай, ні самаўрадавай пасады, інтэлігенцыя часткай вызміґравала, часткай узялася за фізычную працу, а часткай вымярла з голаду.

Беларускіх ані ўрадовых ані пачатковых школаў зусім няма. Есьць чатыры прыватныя гімназіі, якія ледзь цягнуць сваё істнаваньне, бо ўрад ня толькі не дае субсыдыяў, але яшчэ ставіць розныя перашкоды. Дазволу на прыватныя беларускія школы не даюць, а дзяцей пад страхам штрафу і адседкі змушаюць хадзіць у польскія школы. Сялянства, дзякуючы агульна

У восенскі вечар.

Віхор бурны, васеньні, ільдзісты
За вакном ўсьцяж жудасна шуміць,
І халоднымі каплямі дожджу
У шыбы нам стукаціць... стукаціць...

Базылішкам із старае байкі
Глядзіць ў вокны панурая ноч;
І страшэнныя нейкіясь казкі
Шапаціць нам галінаў расточ.

Але ў нашай блакітнай сыпальні
Цішыня і лязурная- мгла...
Із пад столі лямпіон ор'ентальны
Сочыць ветла патокі сьвятла...

Кругом ўтульна, зацішна і змрочна,
У паветры — парфум тонкі пах,
Па кутках нейкісь цені урочны...
Бэкліна абразы на сьцянах...

На кушэтцы, прытуліўшысь шчыльна,
Мы з каханаю доўга сядзём,
І пад сьпэў патэфона умільны
У камін — лятуцея — глядзём...

Й быццам ночы панурай на зайздрасьць—
Сьнём крыштальна-лілейныя сны,
А ў душы — вялікодная радасьць!
А ў душы — лесу шум веснавы!...

Перад гэтак магутным каханьнем,
— Каб ад бліску яго не памерць, —
Устрымаецца злыбяд навала;
Зыйдзе з шляху на'т бледая сьмерць!...

Дык хай віхар васеньні, ільдзісты
За вакном йшчэ жудасьней шуміць,
Не страшны нам ягоны пагрозы,
Калі ў сэрцы каханьне гарыць!...

Сьветазар.

1.Х — 26 г. Вільня.

гаспадарчаму крызісу ў Польшчы і цеpазмерна вялікім падаткам дайшло чуць не да торбы. Зямля пераходзіць у рукі асаднікаў і колёнізатараў з Польшчы, двары абмяжоўваюць сэрвітутныя правы сялян. Паліцыя тайная і яўная сядзіць над каркам сялян і страшыць ня толькі пратаколамі але і арыштамі.

Адным словам, страшэнны ўціск з усіх бакоў.

Паўстае пытаньне, чаму ўсё так дзеецца? Адказ ясны, таму, што Беларусы не гаспадары на сваёй зямлі.

Арганізованыя сілы падзялілі нас, Беларусоў, якіх ёсьць 10 міліёнаў, на чатыры часткі і лёгка з кожнай спраўляюцца, бо кожная частка сама-па-сабе ня мае вялікай сілы. Дык ясна, каб Беларусы мелі сілу, трэба перш-на-перш, каб усе часткі былі злучаны ў вадну Беларусь, каб усе сяляне ў Злучанай Беларусі былі арганізаваны ў адну сваю Сялянскую Арганізацыю. Такі Сялянскі Саюз будзе мець вялікаю сілу, а сіла здабывае сабе правы, а найбольш правоў будзе тады, калі будзе Незалежная Беларусь. Каб у Незалежнай Беларусі ня трэба было трымаць вялікага войска, якога кошт утрыманьня лажыцца на грамадзян, Беларусь будзе імкнуцца ўтрымаць добрасуседзкія адносіны з іншымі сумежнымі народамі, імкнучыся да фэдэрацыі (або конфэдэрацыі) з імі. Фэдэрацыя або конфэдэрацыя павінна быць у такой форме, каб Беларусы былі зусім незалежнымі, самі правілі сваім краем, каб сяляне і работнікі былі сапраўднымі гаспадарамі, да якіх належала-б і ўлада. Дарога да гэтай незалежнасьці злучаных беларускіх зямель ідзець праз зьдзейсьненьне права на самастанаўленьне народаў. Гэтае права было прызнана некаторымі дзяржавамі ў часе апошняй эўропэйскай вайны, але далёка ня ўсім народам удалося здабыць сабе незалежнасьць, бо народы гэтыя былі мала зарганізаваны. Дык прыступайма да арганізацыі сялян, парабкоў, беларускай інтэлігенцыі на грунце сялянскіх клясавых інтэрэсаў і на грунце беларускай народнай культуры. Тады здабудзем сабе незалежнасьць злучаных беларускіх зямель, здабудзем волю, а зь ёй і сваю зямлю.

А. Саюзьнік.

(Далей будзе).

Ніколі ня зьніштажай сваей роднай газэты. Прачытаушы дай яе суседу.

Сьвяткаваньне дзесятых угодкаў „Krynicy“.

У нядзелю 24 кастрычніка было сьвяткаваньне дзесятых угодкаў „Krynicy“. На сьвята зьехаліся ў значнай лічбе корэспондэнты й супрацоўнікі „Biel. Krynicy“ з провінцыі. На ўгодкі зьявілася й крыху праваслаўных супрацоўнікоў „Biel. Krynicy“, зь якіх адзін быў пасьлей абраны ў Камітэт. Сьвяткаваньне было ў гасподзе Рэдакцыі „Biel. Krynicy“, у каторай ледзь маглі стаўпіцца ўсе ўчасьнікі.

Самое сьвяткаваньне было ўвечары, а ўдзень была партыйная нарада. Нарада пачалася ў дванаццаць гадзінаў дня дакладамі зь мясцоў, у якіх прыяжджамыя корэспондэнты й інш. паведамлялі як жывецца на сяле, выказавалі свае пагляды аб тым як мела-б „Biel. Krynica“ пісаці, каб здаволіць мясцовыя патрэбы, як мае быць арганізавана на мясцох праца корэспондэнтаў і чытароў „Biel. Krynicy“ і аб спосабах пашырэньня „Biel. Krynicy“, паміж іншым аб арганізаваньню прадстаўніцтва ейнага на мясцох.

Потым быў разгледжаны і часова прыняты проект програмы Беларускай Хрысьцянскай Дэмократыі і Статут.

Просьле гэтага быў абраны Цэнтральны Комітэт Беларускай Хрысьцянскай Дэмократыі ў гэтакім складзе: 1) Паўла Каруза, 2) кс. пас. Адам Станкевіч, 3) Альбін Стэповіч, 4) Язэп Жук, 5) Баляслаў Грабінскі, 6) Станіслаў Станкевіч, 7) Якім Красоўскі (праваслаўны), 8) Янка Пазьняк, 9) кс. Вінцэнты Гадлеўскі.

Пазьней, (25.Х.) Камітэт арганізаваўся, абраўшы з паміж сябе гэтакі прэзыдыум: старшыня—П. Каруза, віцэ-старшыня—кс. пасол А. Станкевіч, пісар—А. Стэповіч, заступнік пісараў—Язэп Жук і скарбнік—Станіслаў Станкевіч.

У сем гадз. кс. пасол. А. Станкевіч пачаў сьвяткаваньне, прывітаўшы супрацаўнікоў газэты і гасьцей. У сваёй прамове кс. А. Ст. падчыркнуў значэньне беларускай газэты для Беларускага Народу, краю і ўсей людзкасьці.

Адначасна з дзесятымі ўгодкамі „Krynicy“ Беларуская Хрысьцянская Дэмократыя сьвяткавала і 20 ўгодкі ўсяе беларускае прэсы. Дзеля гэтага кс. Б. Гадлеўскі прачытаў рэфэрат, у каторым даў вельмі цікаўны генэтычны начырк развою беларускай прэсы. „Нашаю Долю“ ў 1906 г. ўзрадзіла рэволюцыя, ейная наступніца „Наша Ніва“ ёсьць сынтэзаю заходняга романтызму і ўсходняга народніцтва. У 1907 г. у Пятярбурзе пачала сваё жыцьцё „Krynica“. Генэза „Krynicy“ ёсьць сынтэза романтызму, народніцтва й хрысьцянства. „Вольная Беларусь“ была працягам сынтэзы романтызму й народніцтва.

У часе рэволюцыі белар. інтэлігенцыя спачатку ня верыла, што Беларускі Народ здолее зразумець беларускі рух і пайсьці зь ім, але выступіў сьвядомы беларускі жаўнер; ухапіўшыся за рух, ён сьмела павёў яго ўперад і станоўка гукаў за сабою ўвесь народ. Думкі беларускіх жаўнераў выказавала „Беларуская Рада“.

Як прыйшоў у Менск Я. Пілсудскі, беларускія адраджэнцы тамака шчыра яго віталі і спадзяваліся пры польскай памозе дабіцца незалежнасьці Беларусі. Гэтыя пагляды выказавала вялікая штодзенная газэта „Беларусь“. Але гэта была абмыла—Палякі Беларусам ня думалі памагаць.

„Дзяньніца“ была прадстаўніцай клясава-работніцкіх імкненьняў беларускіх.

Напасьледак у Вільні нарадзілася прэса новага, накшага характару; яна пераканала, што толькі сілай можна здабыць справядлівасьць і да стварэньня гэтае сілы імкнецца.

Цяперака дзяцюцтва ўсяе беларускае прэсы. Кс. В. Г. скончыў свой даклад пажаданьнем, каб уся беларуская прэса стварыла вялікаю сынтэзу беларускага руху.

Далей былы рэдактар „Krynicy“, д-р Б. Туропак прачытаў цікаўны й харошы начырк гісторыі „Krynicy“. Спадзяючыся яго борзда пабачыць надрукаваным, на ім тутака задзержавацца ня будзем.

Просьле гэтага былі прывітальныя прамовы гасьцей, прадстаўленых на сьвяткаваньню.

Ад Палякоў нашага краю прамаўляў грам. Сьвяневіч, каторы сказаў, што ў жылах мясцовых Палякоў і Беларусаў цячэ тая самая кроў. Розьніца толькі ў мове: цяперашнія Палякі — калішнія Беларусы, прынялі польскаю мову, а Беларусы ймкнуцца адрадзіць сваю старую слаўную мінуўшчыню. Просьле гэтакай заявы, што мясцовыя „Палякі“ гэта тыя-ж Беларусы, толькі што этнографічна асыміляваныя ў польскі бок, мы спадзяваліся, што грам. Сьвяневіч зьвернецца да мясцовых Палякоў, каб яны прылучыліся да *актыўнага* жыцьця Беларускага Народу. Тымчасам грам. Сьвяневіч ня быў такім консэквэнтным. Затое ён зьвярнуў увагу на востраю барацьбу паміж Беларусамі й мясцовымі Палякамі і, як на прычыну гэтае барацьбы, указаў на польскі й беларускі нацыяналізм. Нацыяналізм грам. Сьвяневіч разумеў як шовінізм, гэта значыцца як ненавісьць да іншых народаў і раіў яго ўсяляк нішчыць. Усе прысутныя Беларусы былі вельмі зьдзіўленыя, што паважаны аратар знайшоў гэтакі нацыяналізм у Беларусаў. І мы мусілі задзержацца даўжэй на гэтай прамове каб з прыкрасьцяй сказаць, што ня было праўды ў яе аўтара. Але, Беларусы маюць нацыяналізм і на'т даволі вялікі, але нацыяналізм абароны, але не захопнасьці, нацыяналізм любасьці свайго роднага, але ня ненавісьці чужога, а процi гэтакага нацыяналізму пэўне-ж грам. Сьвяневіч нічагусенькі нямае. А калі Беларусы й ненавідзяць Палякоў, як тых, што несправядліва да Беларусаў адносяцца, што зьдзекуюцца й перасьледуюць Беларусаў, дык гэта-ж зусім зразумела і жаднага шовінізму ў гэтым нямашака. Няго-ж грам. Сьвяневіч хацеў-бы, каб Беларусы, як ягняткі, наперад выбачалі ўсё сваім шкоднікам-непрыяцелям? І ці сам грам. Сьвяневіч любіць і ня мае ненавісьці да ўсялякага зла й злачынства? І ці ў тым наш шовінізм, што мы крычым, як нам, бітым, баліць?

Грам. Людвік Абрамовіч, вядомы шчыры прадстаўнік краёвых патрэбаў, падчыркнуў у сваёй прамове, што Беларусы й тутэйшыя Палякі псыхолёгічна ня розьняцца, а толькі розьняцца моваю. Мы із свайго боку да гэтага далі-б, што гэта значыць ні што іншае як тое, што тутэйшыя Палякі маюць беларускаю псыхіку, што яны сполёнізаваныя Беларусы.

Ад Ліцьвіноў прамаўляў грам. Велецкі, каторы ў харошай прамове пабеларуску а выказаў зычэньні Беларусам ад братняга літоўскага народу.

Мастак грам. Я. Драздовіч падараваў рэдакцыі „Krynicy“ на памятку свае абразы: беларускі селянін з натуры і кляштар у Засьвіры, дзе жыў і тварыў нябошчык Казімір Сваяк.

Далей прамаўлялі работнік зь Вільні грам. Я. Туркевіч, пасол Ф. Ярэміч ад Беларускага Сялянскага Саюзу, грам. Більдзюкевіч ад Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры, грам. Раман Плаўскі ад складальнікаў „Krynicy“ і інш. Былі прачытаны прывітальныя тэлеграмы й лісты: ад Славянскай Кірыла-Мэтодаўскай Лігі Студэнскай у Празе (пачэску), ад сэн. Крыжаноўскага, ад Арганізацыі Беларускага Сялянскага Саюзу ў Празе, ад Радашкаўскага Адзьдзелу Беларускага Інстытуту Гасп. й Культуры, ад Беларускіх Студэнтаў з Рыму, ад Аб'яднаньня Беларускіх Студэнскіх Арганізацыяў (АБСА) ў Празе і інш.

На пасьледак мяшаны беларускі хор пад загадам А. Стэповіча добра прапяяў сьцяг песьняў, зь якіх 3 народныя беларускія, адна кампазыцыя Янсэна і адна з твораў (тымчасам нявядомага аўтара), прысланых у форме гімну на конкурс Бел. Інстытуту Гаспадаркі й Культуры.

Між песьнямі былі прыгожа прадэклямаваны П. Карузай вершы К. Сваяка.

Просьле гэтага арганізатары сьвяткаваньня папрасілі ўсіх сьвяткавальнікаў угодкаў на вячэру-часьць. Тутака таксама пяялі й дэклямавалі разам і паасобку і чуліся аднэй беларускай радзімаю навет бяз розьніцы партыяў і кірункаў. Гэтаю атмосфэру беларускае свайні-радзімасьці аддемілі ў сваіх разьвітальных прамовах грам. А. Зянюк, Л. Абрамовіч і П. Чарняўскі із Сьвянцяншчыны. *В. П.*

Пішэце ў „Сялянскую Ніву“

аб усім, што вам баліць і што вам дорага: аб зьдзеках і крыўдах дазнаваных ад адміністрацыі і іншых, аб зямлі, аб беларускай сьведамасьці, аб асьвеце (школы і інш.), аб войтах, валасных радах і паветавых соймiках, пішэце аб добрых учынках, каб людзі зь іх вучыліся, і аб благіх, каб адхінуць ад благога.

Пішэце ясна і каротка пяром на адным баку паперы.

Пісаць трэба праўду. Хто ня хоча, каб ведалі яго праўдзівае прозьвішча, можа падпісавацца прозьвішчам выдуманым (мянюшкай), а побач з гэтым напісаць толькі першы раз сваё праўдзівае прозьвішча і адрэс для ведама рэдакцыі. Рэдакцыя сваіх корэспандэнтаў нікому не выдае.

Помнеце, што «Сял. Ніва» ёсьць газэтай усіх Вас, а дзеля гэтага жыцьцё кожнага вашага кутка мае адбівацца ў ёй як люстры.

Найважнейшая справа.

(Да студыяў беларускае мовы).

Значэньне філёлёгії для развою літаратурнае мовы.

Усе згодзяцца, што студыі роднае мовы і іх практычнае выкарыстаньне для развою літаратурнае мовы ё справаю вялікае вагі.

Кожная мова пры сваім літаратурным развою патрабуе помачы навукі—філёлёгії. Але не ў аднолькавым разьмеры ўсім мовам гэтая помач неабходна.

Мова, прыкладам нямецкая, англіцкая, расейская, у значнай меры польская і г. пад. патрабуе філёлёгіі ў сваім літаратурным развою шмат меней, як мова беларуская, украінская, чэская, літоўская, латыская й інш.

Першай групе моваў філёлёгічная помач патрэбна пры ўтварэньню рознае навуковае тэрміналёгіі і тых поймаў, якімі не опэраваў дадзены народ да свайго вышшага культурнага пад'йма. Але патрэба ў філёлёгіі другое групы моваў шмат шырэйшая, бо гэтыя мовы падпалі пад значны уплыў чужых моваў, тады як гэныя (першыя) падобнага ўплыву маюць у нязназначнай меры. Нямецкі або расейскі пісьменьнік можа супакаінюсенька пісаці тэй мовою, якой гукае ягоны народ. Але беларускаму пісьменьніку так пісаці цяжэй. Зара пабачым чаму.

Калі-б беларускі пісьменьнік знаў вельмі добра родную мову, дык ён мог-бы знаці яе не бадей, як знаюць яе бацькі ягоныя? На мове бацькаўскай ё заўсёды ужыў мовы маскоўскае і мовы польскае. Е такія „разумныя" Беларусы, што кажуць: „такое бяды, бярэма мову з усімі ўплывамі, абы толькі гэта была мова народная". Але тож-то, што гэта немагчыма. Ня толькі вялікшыя землі беларускія розьняцца вялічынёй чужых уплываў, ня толькі розьняцца гэтым паветы, але навет воласьці, вёскі, на'т асобныя людзі. Можна сьмела сказаць, што, калі-б мы хацелі за літаратурную мову браць мову народнаю з усімі на яе ўплывамі, дык мелі-б гэтульні беларускіх літаратурных моваў, колькі ё асобных Беларусаў.

Але гэта яшчэ ня ўсё. 4/5 Беларусоў знаюць чысьцюсенькаю беларускаю мову, але ў некаторай, большай або меншай, меры тыя-ж поймы, што выказуюць у мове беларускай, выказуюць адначасна папольску або памаскоўску або ўва ўсіх трох гэтых мовах. Частка гэтакія барбарызмы яшчэ адчуваюцца. Але нямаш такіх Беларусаў, якія-бы адчувалі ўсе чыста барбарызмы. У гэтакім прыпадку Беларус і з найлібэральнейшымі адносінамі да народнае мовы прымушаны выбіраць паміж словамі, напару хворамі, а на'т гукамі. А як-жа ён выбера без адумыслова прыгатаваньня філёлёгічнага? Браць тое, што падабаецца? Але-ж у кожнага свой асобны смак.

Із сказанага відаць, што філёлёгія пры апрацаваньню беларускае літаратурнае мовы неабходна.

Прыведзеная патрэба філёлёгіі дзеля развою нашае мовы была-б тады, калі-б толькі наша мова падпала пад некаторы ўплыў чужых моваў, але мы абаранілі сваю палітычную незалежнасьць, ня былі падупалымі культурна і былі сьвядомымі нацыянальна. А пры нябыцьцю гэтых умоваў, г. зн. калі мы палітычна паняволеныя, культурна падупалыя і нацыянальна несьвядомыя, навуковыя дасьледзіны беларускае мовы маюць для нас асаблівае значэньне.

Дзеля гэтага варта яшчэ адцеміць маральнае значэньне гэтых дасьледзінаў дзеля нацыянальнага адраджэньня. Чужынкі ў часе нашага ўпадку й пасыўнага быцьця тварылі навуку. Хочучы нас праглынуць, яны ня толькі непраўдзіва і тэндэнцыйна паступалі з намі ў палітыцы, культурным і грамадзкім жыцьцю, але таксама вельмі часта рабілі ў навуцы, як у гэтым прыпадку ў філёлёгіі. Перакручваньне, тэндэнцыйнае асьвятленьне зьяваў беларускае мовы або маўчаньне аб іх надта кідаецца ў вочы.*)

Вось-жа ўсё гэта можа папраўіць беларуская філёлёгія, створаная самымі Беларусамі. Навуковыя дасьледзіны беларускае мовы прычыняцца да культурнага падымку, нацыянальнае самапэўнасьці і будуць мець уплыў на палітыку.

Філёлёг.

(Далей будзе).

*) Вынятні, што об'ентыуна разглядалі нашаю мову, ведама, е, але і яны не маглі разгледзіць яе роуна. Гэта ім было часта немагчыма, як непаходзячым із беларускае гушчы і нязнаючым беларускае мовы практычна. Мусячы карыстаціся тэндэнцыйнымі працамі, яны пашыралі у асобных прыпадках іх тэндэнцыйныя вывады.

Прысылайце грошы на падпіску.

Вялікае сьвята украінскай культуры.

Усеукраінская акадэмія навук у Кіеве, адначасна ўсе Украінцы спраўляюць 60-тыя ўгодкі жыцьця проф. Міхайлы Грушэўскага і адначасна 40-вые ўгодкі ягонай літаратурнай, грамадзкай і навуковай дзейнасьці.

Немагчыма тутака выказаць усяго таго значэньня, якое меў для адраджэньня ўкраінскага народу М. Грушэўскі. М. Грушэўскага знаем найбалей як гісторыка. Але ён ня толькі гісторык, ён і арганізатар навуковага жыцьця, грамадзкі дзеяч, палітык, публіцысты, навет бэлетрысты.

Дзе-бы ня быў М. Грушэўскі, усюды ён працаваў над адраджэньнем украінскага народу, тварыў украінскаю культуру. У Галіччыне ягонаю працаю, малое навуковае т-ва Шаўчэнкава вырасла ў вялікаю навуковаю ўстанову. Тамака-ж у Галіччыне ён пакінуў цэлаю школу гісторыкаў. Дзякуючы яму пры навуковым т-ве Шаўчэнкавым паўсталі музэй і бібліотэка. Вянком украінскай навуковай дзейнасьці М. Грушэўскага ёсьць ягоная 8-тамовая гісторыя Украіны. Гэтакай працы да яго ўкраінскі народ ня меў. Гісторыя мае вялікае значэньне для нежаледжніцкага ідэалу народу, бо ўскрашае перад ім яго незалежнае мінуўшчыню. Дык-жэ такое вялікае значэньне для ўсяе Украіны мела 8-томавая гісторыя М. Грушэўскага, прыступная „Ілюстраваная Гісторыя Украіны" і такі-ж прыступны „очерк" у маскоўскай мове.

Але, як сказана, М. Грушэўскі не абмежаваўся толькі навукою. Дзякуючы яго энэргіі паўстала ў Львове ў 1899 г. выдавецкае т-ва „Українська спілка". Ён-жа быў закладчыкам „Літературно-Наукового Вістника" (1898).

М. Грушэўскі прыймае так-жа ўчасьце ў грамадзка-палітычным жыцьцю. Пры беспасярэдняй учасьці ягонай узьнікае ў Галіччыне, украінская нацыянальна-дэмократычная партыя, каторая мела вялікае значэньне ў украінскім руху ў Галіччыне. Ня без актыўнага ўчасьця М. Грушэўскага арганізуюцца ўкраінскія школы ў Галіччыне, ён-жа ходаецца за ўкраінізацыю львоўскага ўнівэрсытэту.

Ад 1905—6 г. г. М. Грушэўскі працуе то ў Галіччыне то ў Украіне, што пад Расеяй. У Вялікай Украіне ён таксама прыймае дзейнае ўчасьце ў арганізацыі ўкраінскай дэмократычнай партыі; робіць уплыў на арганізацыю і палітыку ўкраінскіх паслоў у Думе. Для шырокіх масаў арганізуе газэты („Село", „Засів"), закладае адумысловае выдавецтва популярнай літаратуры („Лан"), закладае па ўсёй Украіне ўкраінскія кнігарні.

У сусьветнаю вайну Маскалі арыштавалі яго і вывезьлі ў Расею. Але за рэволюцыі ён ізноў у віры ўсяе працы. На эміграцыі потым кладзе ў Вене падмуроўку пад Украінскі Соцыялёгічны Інстытут. Вярнуўшыся потым ізноў на Украіну, ён становіцца на чале гісторычнай сэкцыі Усеукраінскай Акадэміі Навук. З сэкцыі гэтае ён зрабіў найдзяйнейшаю й найпродуктыўнейшаю навуковаю ўстанову. Угодкі М. Грушэўскага гэта—вялікае сьвята ўкраінскае культуры. Проф. М. Грушэўскаму жадаем даўгіх год жыцьця й працы на карысьць роднай Украіны.

Завільганскі.

Далоў вуніяцкіх ксяндзоў, каторыя палячаць беларускі народ!

Зь лісту ка Б. Пачопкі ў „Przegląd Wileński" я даведўся, што ёсьць якісь вуніяцкі „ксёндз" Зэнон Шымкевіч, каторы ў вуніяцкіх цэрквах мае казань папольску. Спачатку не хацелася гэтаму верыць. Але вестка пацьвярдзілася. У № 17 „Prz. Wil." надрукаваны ліст якогась „unijonisty", у каторым гэты апошні старэцца апраўдаць кс. З. Шымкевіча пробашча ў Івацэвічах, Косаўкага пав. за ягоныя казані польскія. Ацец З. Шымкевіч, бачыце, кажучы сяды-тады польскія казані, не перастае быць Беларусам і гэтыя казані трэба казаць у краю так народна мяшаным як наш. Байкі аб тым што наш край ёсьць народна мяшаны пара ўжо пакінуць. Ён наболей мяшаны як прыкладам Польшча, бо й там ёсьць жыды. У нашым краю нямашака жаднае мяшанкі (ёсьць яна хіба ў галавах паноў „unijonistaů") у часьці літоўскай жывуць Ліцьвіны, а ў беларускай — Беларусы. А калі ёсьць выпадкі ў польскі ці маскоўскі бок, або крышку апаляченых, як у Вільні, дык гэта толькі хвароба пераходнага часу. І нагатове ня можа быць не Беларусаў паміж праваслаўнымі ці вуніятамі.

Што а. З. Шымкевіч, кажучы польскія казані, астаецца Беларусам, гэта само сабой ведама, бо ён ня мае магчымасьці зьмяніць свае прыроды. Але ня верым каб ён быў сьвядомым (=ідэйным) Беларусам. Мы можам пакуль што дараваць каталіцкаму (лацінскаму) ксяндзу, каторы яшчэ *не адважыўся* казаць у касьцеле казані пабеларуску, але ня можам дараваць сьвяшчэньніку вуніяцкаму, каторы *ўводзіць* польскія казані. Спосабаў рабіць зь Беларусаў духовых (а потым і ўсялякіх) парадкаў польскіх ёсьць даволі і калі яшчэ адным лішнім спосабам будзе „вунія", дык няхай яна зьгіне гэтакая вунія! Адно з двух: або мы маем атчысьціцца ад падобных „вуніяцкіх" „ксяндзоў" —айцоў Шымкевічаў і іхніх сябраў з процілежнага боку — Марозаваў, Леснабродзкіх і г. пад., або павінны ачысьціцца ад „вуніі", вярнуцца ў праваслаўе і дзяржацца яго, бо рабіць із свайго сумленьня аружжа палячэньня—вельмі-ж нягодна.

Беларус-вуніят.

З жыцьця Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

У суботу 16 г. м. адбылося паседжаньне Ураду Віленскага Адьдзелу Інстытуту.

На паседжаньні пастаноўлена прасіць у улады дазваленьня на 6-месячныя вучыцельскія курсы, якія-б давалі правы быць вучыцелям у дзяржаўных і прыватных беларускіх школах. На паседжаньні таксама пастаноўлена надрукаваць Інструкцыі і Рэгулямін Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры, якія будуць разасланы гуртком Інстытуту.

НАВІНЫ.

— Прадоўжаньне беларускае лекцыі арганізаванай Віленскім Гуртком Беларускага Інстытуту Гаспадаркі й Культуры было ў нядзелю 24 кастрычніка ў залі Беларускае Гімназіі. Д-р Я. Станкевіч прачытаў другую часьць свае лекцыі, г. зн. „Беларуская літаратура арабскім пісьмом". Як ілюстрацыя да гэтае тэмы былі прачытаны адрыўкі з поэмы аб падарожжу магамэдавым па нябёсах, транскрыбаванай у кнізе „Аль-Кітаб". Слухачоў, як і на першай лекцыі, было шмат.

— Беларускі календар на 1927 год. Друкуецца й скора выйдзе ў сьвет *Беларускі Народны Календар* на 1927 год. Календар гэты выйдзе кірыліцай („рускімі літарамі"). Апрача чыста календарнай часьці, як сьвятцы на кожны дзень, сьвяты, пасты, памінкі і г. пад., усход і заход сонца, зьмены месяца, зьмены надвор'я і г. п. і г. п., календар мае багатыя адьдзелы: аб беларускай гісторыі й географіі, аб патрэбах беларускага народу ў сувязі зь ягоным усебаковым адраджэньнем, багаты літэратурны адьдзел, каторы складаецца зь лепшых твораў (вершаў і апавяданьняў) беларускіх поэтаў і пісьменьнікаў, адьдзел гаспадаркі і аб гігіене. Наагул календар уважна апрацаваны і адзначаецца багацьцем і цікавасьцяй.

— У студэнтаў Беларусаў. Беларускі Студэнскі Саюз у Вільні пачаў працу ў сёлетнім школьным годзе.

Сэкрэтарыят Б. С. Саюзу (Віленская 12, п. 6) адчынены ў аўторкі, чацьверы і суботы ад 2 да 6 гадз. папал.

Ад 1 кастрычніка с. г. Бел. Студ. Саюз пачаў рэестрацыю новых сяброў.

— Конфіскацыя літоўскай газэты. Па загаду адміністрацыйнай улады конфіскаваны № 119 літоўскай газэты „Vilniaus Aidas" з пазваньнем да адказнасьці па ст. 129 і 263 за стацьцю „Па шасьцёх год" напісаною на ўгодкі занятку Вільні ген. Жэлігоўскага.

Просьле гэтага сконфіскаваны яшчэ адзін нумар гэтае газэты за стацьцю „Яшчэ ў справе школьнай".

— Рэвізыя ў віленскім магістраце. Дзеля шмат якіх грамадзкіх дамаганьняў міністэрства ўнутраных справаў загадала зрабіць рэвізыю гаспадаркі віленскага магістрату. Рэвізавала вайводзкая камісыя.

У сувязі з гэтай рэвізыяй прэзыдэнт места п. Банькоўскі склікаў на сэкрэтнаю нараду павадыроў групаў, уходзячых у мескаю Раду. Відаць меская Рада мае з чым хаваціца ад грамадзянства.

Падавайце дэкляраці на беларускія ўрадовыя школы!

Дэкляраці і ўсе інструкцыі на жаданьне высылае:

а) Беларускі Інстытут Гаспадаркі й Культуры (Wilno, Zawalna 7 m. 8) і

b) Т-ва Беларускай Школы (Wilno, Wileńska 12 m. 6).

СЛОВА ШЧЫРАЕ СПАГАДЫ
нашай мілай сяброўцы
мuс Ганьне Ліхадзіеўшчыцы
студ. мэдыцыны праск. унівэрсытэту з прычыны сьмерці ейнага айца
складае
Студэнскі Гурток Віленшчыны й Наваградчыны ў Празе.

Зь Незалежнае Літвы.

Угодкі занятку Вільні Палякамі.

9 кастрычніка скончылася 6 год, як Вільня проці ўмовы, сілком была занята войскам ген: Жэлігоўскага. Гэтае смутнае здарэньне абходзіла ўся Незалежная Літва. Усе літоўскія газэты тамака выйшлі ў гэты дзень у чорнай жалобнай рамцы. Коўня і іншыя месты былі прыбраныя сьцягамі, перавязанымі ў палове чорнымі істужкамі. У 12 гадз. на далзены знак увесь рух задзержыўся на адну мінуту. Увечары былі лекцыі, рэфэраты; аркестры вайсковыя й стралцоў ігралі гымн і жалобны марш. Літоўцы кляліся, што яны адбяруць ад Палякоў Вільню.

У Усходняй Літве, што пад Польшчай, абход гэтых смутных угодкаў, ведама, ня мог адбыцца. Газэта „Vilniaus Aidas", што надрукавала стацьцю аб гэтых угодках, была сконфіскавана.

Перамога Літвы ў Лізе Народаў у справе клайпэдзкай.

Палякі цешыліся, што Літву ў справе клайпэдзкай сустрэне няўдача ў Лізе Народаў. Скардзіліся на літоўскі ўрад клайпэдзкія Немцы, якобы ён нарушыў клайпэдзкую ўмову. Але гэтая скарга ўзьнікла зь непраўільнага разуменьня некаторых пунктаў гэнай умовы.

На апошняй зборцы Лігі Народаў, разгледзіўшы скаргі й выслухаўшы выясьненьні літоўскага дэлегата спадара Сідзікоўскага пастаноўлена сьціраваць справу ў юрыдычную комісыю, каторая прызнала правільнасьць літоўскаму пагляду. Дзеля гэтага пленум скаргу Клайпэды адкінуў.

З Польшчы.

Аб Варшаве ўрад руліцца.

20 кастрычніка сёлета рада міністраў прыняла пропазыцыю міністра скарбу, якой прызнала Варшаве дальшаю пазычку на безработных 350 тысячаў зал. Як бачым польскі ўрад аб Варшаве руліцца, аб Вільні й іншых нашых местах няма й дзесятай часьці гэтакай рупнасьці.

Убіўства школьнага куратара ў Львове.

Надовячы забіты ў Львове школьны куратар Т. Сабінскі. Куратар варочаўся ўвечары із свайй жонкаю, з кінэматаграфу дамоў. У пустой вуліцы на Т. Сабінскага стрэліў адзін з двоў людзёў, ідучых за ім. Куля лучыла каля вуха і куратар як-га памёр. Стралаючы й ягоны сябра ўцяклі.

Ямчэ год назад былі весьці, што на куратара гатуецца пакушэньне. Тады арганізавана была абарона куратара даданьнем яму ў таварыства патайнога паліцыянта, каторы нідзе не аставаўся ад Т. С. Але ад паўгоду патайны паліцыянт перастаў дагледаць куратара, а вартавалі яго два пастарункі паліцыі — ля кураторыі і Каралеўскай вуліцы.

Дзіўная гаспадарства гэтая Польшча! Дзе б'юць дыктатараў, а ў Польшчы куратараў. Відаць добра п. куратар Т. Сабінскі загадваў сваім школьным вокругам.

Адна з варшаўскіх польскіх газэт прызнае, што Сабінскі за часы свайго ўрадаваньня зачыніў каля 2000 украінскіх школаў. Трэба думаць, што дзякуючы гэтаму нябошчык робіцца ледзь не народным польскім героям. Аб гэтым сьведчыць блізу ўся польская прэса, якая не знаходзіць слоў пахвалы да забітага куратара.

Уцекі палітычнага вязьня.

З Пазнані перасылалі праз Варшаву ў Вільню палітычнага вязьня Абелёнаса Тэтэнбаума, засуджанага на восем год турмы. Як яго вязлі ў Варшаве з галоўнага вагзалу на Вілянскі, дык ён уцёк, хоць меў зялезы на руках.

Што дзеецца ў сьвеце?

Опозыцыя ў СРСР здалася.

Комуністычная партыя СРСР мела вельмі шмат клопату й бяды із сваёй опозыцыяй. Гэтая опозыцыя цяпер здалася. Павадыры опозыцыі: Зіноўеў, Каменеў, Троцкі, Пятакоў, Сакольнікаў і Еўдакімаў выдалі 16.Х.26 заяву. У гэтай заяве павадыры опозыцыі кажуць, што хоць яны прынцыпіяльна астаюцца пры сваіх паглядах, але становуўка адмаўляюцца ад тварэньня ў партыі фракцыяў і што гэтакае тварэньне парэчыць асновам ленінізму і комуністычнай партыі. Далей опозыцыйныя павадыры прызнаюцца, што яны і іхнія прыхільнікі нарушылі партыйнаю дысцыпліну і прызнаюць гэта абмыльным. Адначасна опозыцыя прызнае, што сваімі выступленьнямі яна нарушыла пастанову цэнтральнага комітэту. Далей яна адракаецца ад нямецкіх опозыцыйных павадыроў Корша, Маслова, Руфі Фішэр, Урбана і Вэбэра і італьянскага опозыцыйнага павадыра Бордынга і абяцае ходацца (бароцца) з прадстаўнікамі опозыцыі, каторыя вонках партыі. Опозыцыя так-жа адракаецца ад Асоўскага, Шляпнікава й Мядзьведзева. Павадыры опозыцыі абяцаюць захоўваць XIV зьезду і цэнтральнай контрольнай комісыі і памагаць ім. Напасьледак опозыцыйная павадыры клічуць сваіх прыхільнікаў пайсьці за іхнім прыкладам.

Кары на Зіноўева, Троцкага і інш.

Ня гледзячы на вышпамененаю заяву павадыроў опозыцыі, контрольная комісія ўсё-ж такі іх засудзіла. Рэзолюцыя контрольнай комісыі гэтакая:

1. Троцкі, Зіноўеў, Сакольнікаў, Пятакоў, Еўдакімаў, Сьмігл і кандыдатка цэнтральнага комітэту Ніколаева дастаюць асьцярогу за праступак проці партыйнае дысцыпліны з указаньнем на тое, што павядзеніка іх, як сяброў цэнтральнага комітэту ёсьць немагчымае.

2. Устанаўляецца, што Зіноўеў з прычыны свае кіраўнічай ролі ў опозыцыйным русе утраціў уплыў ня толькі ў расейскай сэкцыі Комінтэрну, але таксама ў француcкай, нямецкай, англіцкай, амэрыканскай і інш. Дзеля таго, што гэтыя сэкцыі ўжо выказаліся проці становішча Зіноўевага, цэнтральная контрольная комісія ўстанаўляе, што далейшае супрацаўніцтва Зіноўева немагчыма.

3. Контрольная комісія, прызнаючы віну Троцкага й Каменева, пастанаўляе аддаліць першага із становішча сябры палітычнага бюро, а другога із становішча кандыдата ў гэнае бюро.

Немцы ў чэхаславацкім урадзе.

У новым чэхаславацкім урадзе Швэглы-Бенеша ёсьць міністрам земляробства й справядлівасьці два Немцы—з земляробскай і каталіцкай партыяў. Гэта паказуе, што Чэхі, ня так як Палякі, ня зьдзекуюцца над сваімі нацыянальнымі меншасьцямі, але жывуць зь імі ў згодзе!

Правыя францускія газэты бачаць у чэска-нямецкім паразуменьню зьменшаньне францускіх уплываў у Чэхаславаччыне, бо, як відаць, чэхаславацкі ўрад ня верыць ужо балей у тое, што Францыя можа Чэхію абараніць.

Тое, што зрабілі Чэхі, Палякі із сваімі „меншасьцямі" захочуць зрабіць толькі тады, калі будзе ўжо позна.

Новы ўрад у Аўстрыі.

Народная Рада абрала галасамі хрысьцянскай партыі ў ўсенемцаў, проці галасоў соцыял-дэмократаў, новы ўрад. Канцлерам абраны кс. д-р Сэйпэль.

Бура на востраве Кубе.

У часе буры на востраве Кубе 30 чалавекаў забіта й 300 ранена. Тысяча чалавекаў асталося без хатаў.

Гаспадарскі адзьдзел.

Малачарства.

Адною з галоўных сучастак земляробскае гаспадаркі ёсьць гадоўля жывёлы. У нас яна вядзецца вельмі прымітыўна. Жывёла дзяржыцца толькі амаль што ні дзеля гною. Іншыя вырабы ад яе, як прыкладам малако, лічацца пабочнымі і на іх зварочуецца мала ўвагі. Вельмі крыўда, што такая вялікая і даходная сучастка нашае земляробскае гаспадаркі як малачарства так занядбала.

Колькі грошаў з гэтае прычыны гіне. Пагледзім, як гаспадаруе Чэхаславаччына із сваім малаком.

Год 1925:

увоз

Сьвежае малако	187.708	кг.	246.517	кч.
Згушчанае малако	355.062	„	2.254.616	„
Масла сьвежае	541.294	„	15.437.687	„
Масла пратаплёнае	5.165	„	98.980	„
Сыры	806.182	„	19.599.938	„
Козэін	604.166	„	4.876.234	„
Малочны цукір	316	„	6.410	„
Разам	2.466.893	кг.	42.620.382	кч.

вываз

Сьвежае малако	49.222.579	кг.	63.454.600	кч.
Згушчанае малако	516.262	„	4.558.169	„
Масла сьвежае	140.399	„	3.088.661	„
Масла ператопленае	104	„	2.785	„
Сыры	3.650.433	„	29.190.200	„
Козэін	181	„	1.440	„
Малочны цукір	76.112	„	696.557	„
Разам	53.604.070	кг.	100.992.412	кч.

З гэтае маленькае таблічкі бачым, што Чэхаславаччына ў 1925 годзе ўвязла 2½ міліёны кг. малочных вырабаў за 42½ міліёнаў каронаў, а вывезла заграніцу 53½ міліёны кг. за 101 міліёнаў. Начай кажучы, перавага вывазу над увозам ёсьць на 58½ міліёнаў карон ці 1.760 тысяч даляраў. Гэта пры такой гушчыні пасяленьня. Колькі-ж можна было-б нам вывязьці! Дык вось чаму наш селянін бедны, вось дзе міліёны гінуць. Мы няўмеем сабе рады даваць. А малачарствамі? А малачарства патрабуе ўжо не так многа працы і капіталу. Ведама, трэ' мець пару залатовак на цэнтрафугу і маслабойку. Гэтыя рэчы вельмі лёгка можна купіць, залажыўшы малочны коопэратыў. Дык вось браты. закладайма малочныя коопэратывы каб агульнаю сілаю зьбіраць тыя грошы, што раськіданы па ўсіх балотах заямлі Беларускае. Трэба заўсёды памятаць, што ў лучнасьці сіла.

М. Жук.

— Курс на грошы. У Варшаве афіцыяльны курс 26.Х. лічыцца 9 зал. 02 гр. за даляр. Рублі золатам—4.85, сірабром—3.25.

На чорнай гелдзе ў Вільні 23.VIII. плацілі за даляр 9 зал. 10 гр.

НАШАЯ ПОШТА.

К. Паплаўскі: Верша вашага ня друкуем, бо ён напісаны памаскоўску.

М. Ш.: Чакаем ад Вас працягу.

Дасталі:

Ад: Гароніма Клыбіка 3 зал., Сьцяпана Субо 1 зал.

ЗАГАДКІ.

17. У вадным месьце крыжоў дзьвесьце.
18. Сьляпы дзядок бяжыць у кружок, адно вочка мае і тое засыпанае.
19. Ідзе на той сьвет плачучы, а таго сьвету скачучы.
20. У лазе на аднэй назе.
21. Маленькі, гарбаценькі ўвесь дом сьцеражэ.

Адгадкі ў наступным нумары.

За кожную адгаданаю загадку Рэдакцыя дае за дзьве трэці паны Беларускі Народны Календар на 1927 год.

Адгадкі загадак з № 34: 14) голка зь ніткай, 15) малацьба, 16) стол.

Рэдактар і выдавец **Ст. Вольскі.** Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны.—Вільня, Людвісарская 1.